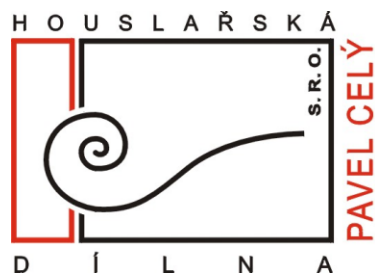

Restaurování barokního kontrabasu olomouckého houslaře Johanna Strobla z pohledu houslaře

Dominik Matúšů

Pavel Celý

SDRUŽENÍ HOUSLAŘSKÝCH
DÍLEN A ŘEZBÁŘŮ

Zadání objednavatele
(Vlastivědné muzeum v
Olomouci):

- popis aktuální stavu včetně fotodokumentace
- restaurátorský záměr (uvedení nástroje do hratelného stavu, včetně autentického ostrunění a osazení)
- návrh postupu restaurování
- závěrečná dokumentace (fotodokumentace průběhu opravy a stavu po renovaci)

- **Martin Brunner (1724–1801)**
- **Jan Strobl (1700–1753)**

Nástroj byl původně zapsán v evidenci hudební sbírky muzea jako „Kontrabas, sign. Martin Brunner, Olmütz 17...“.

Po otevření nástroje a vyčištění interiéru byla ale objevena viněta:

*Ioann Strobl Lauten und
Geigenmacher in Olmütz 17..*

Nástroj byl tedy pravděpodobně chybně identifikován.

Martin Brunner

- narozen roku 1724 v Olomouci, 1757 složil řemeslnickou přísahu
- viněty: *Lauten u. Geigenmacher in Olmütz* (výrobce louten a houslí)
- **Vynikající kontrabasy, jejich hlavice obvykle zakončeny vyřezávanou lví hlavou (pravděpodobný důvod chybné identifikace kontrabasu)**
- zemřel 26. února 1801 v Olomouci
- pravděpodobně byl **žákem Johanna Strobla**

Johann (Jan) Strobl (II)

- narozen 1700 ve Vilsu v Horním Rakousku.
- pravděpodobně žák Jana Jiřího Hellmera
- viněta *Ioann Strobl Lauten und Geigenmacher in Olmütz*
- zemřel roku 1753.

Převzato včetně fotografií z prezentace Veroniky Sovkové z konference MCFI 2021

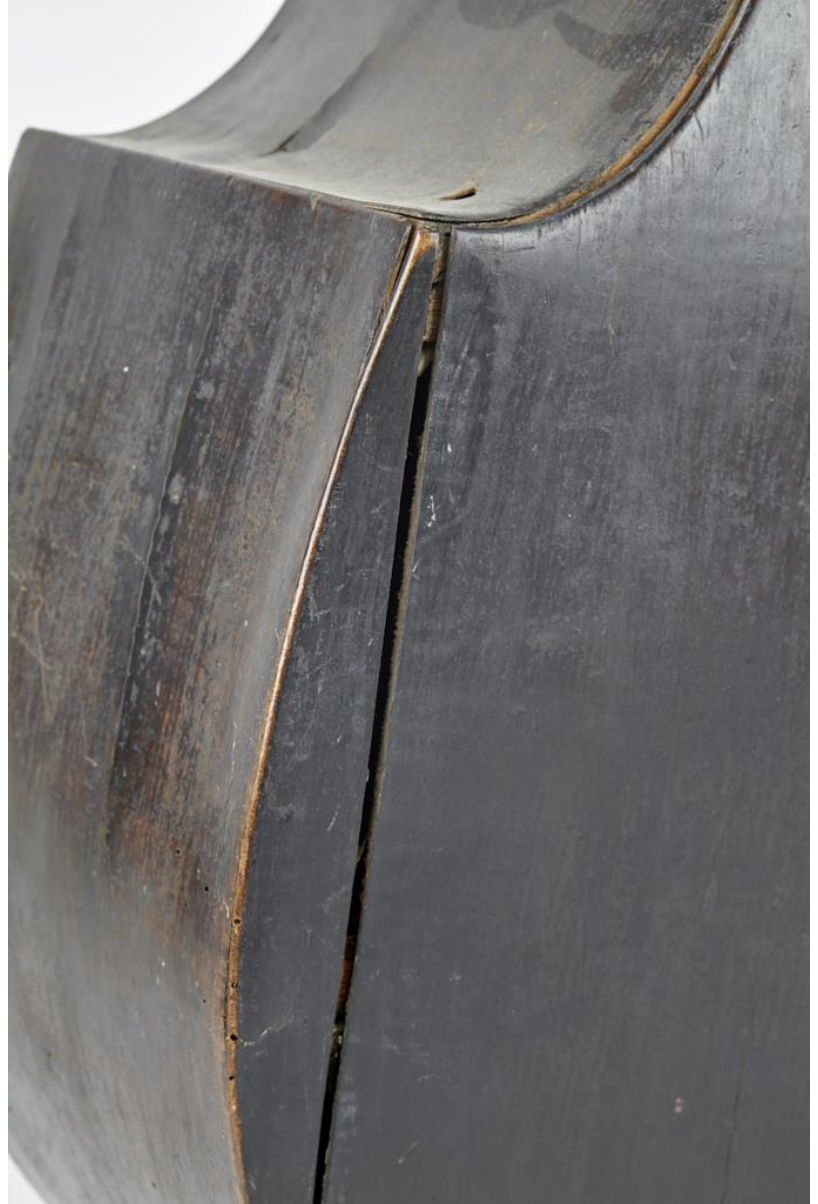
Stav před opravou

- seschlé a popraskané desky a luby, luby odklížené od špalíků a růžků
- uvolněné luby od špalíků a růžků

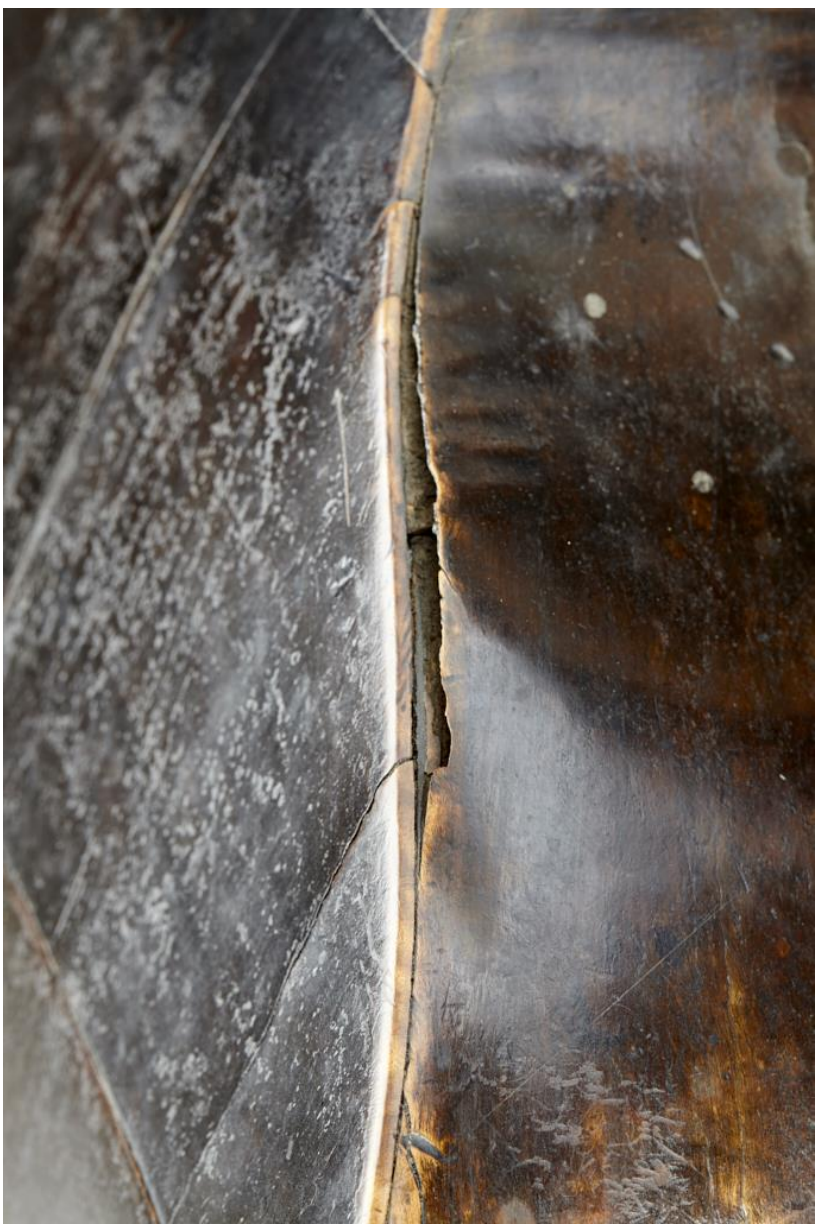

- interiér korpusu výrazně znečištěný, silná vrstva prachu
- uvolněná žebra, uvolněné pergamenové podlepky

- rozeschlé a vlhkem zdeformované praskliny lubů, kopírující zvlněný průběh dřevních vláken

Napadení červotočem

- na všech částí nástroje napadení červotočem (desky, luby, olubení, patka krku)
- nejvíce napaden krk a hlavice

detail patky krku a hrany hmatníku

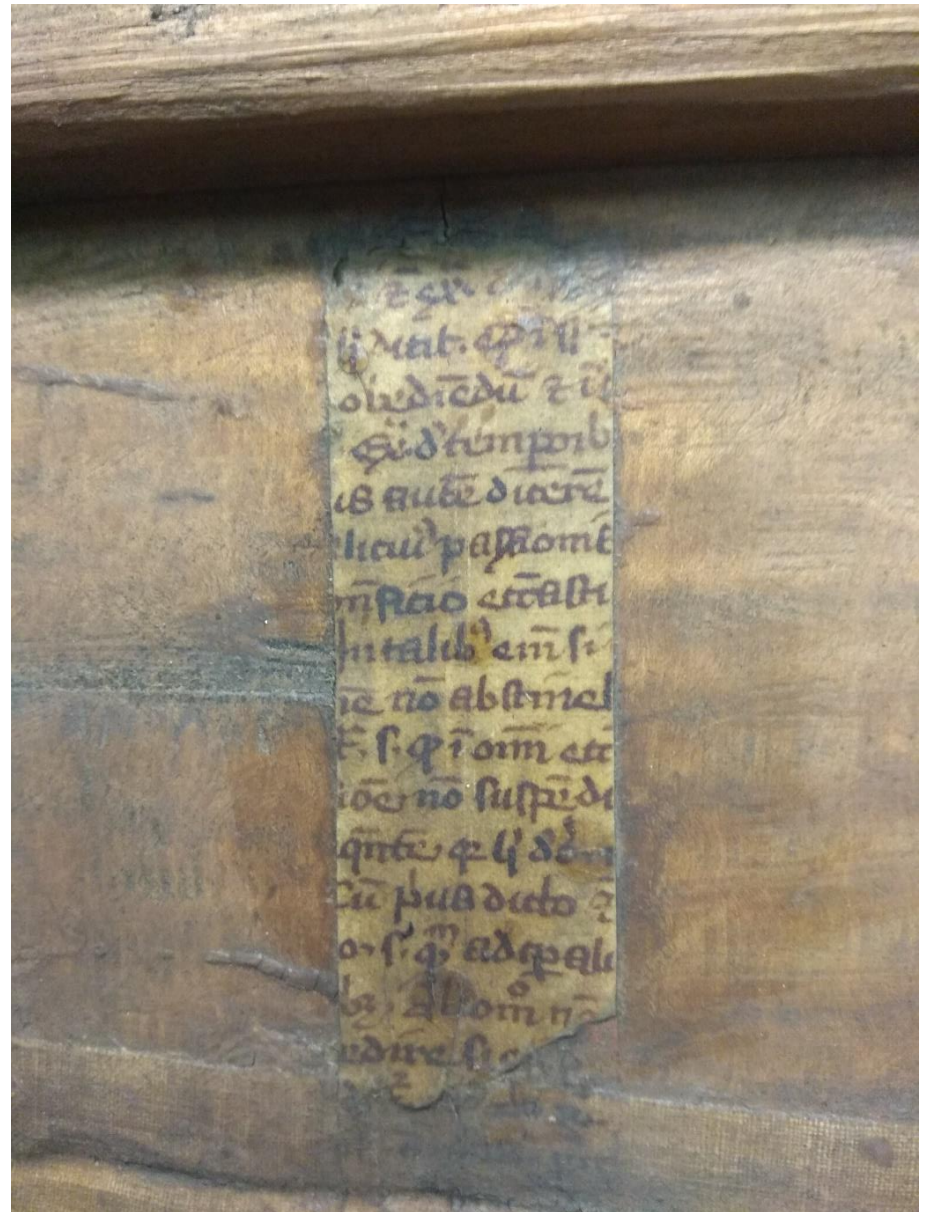
prasklina lubu se zbytky tmelu po předchozích opravách

detail zadní desky a lubu (horní levý oblouk)

Čištění

- čištění za pomoci vody a kartáčku
- na širokém středovém žebro pod nánosem špíny objevena viněta loann Strobl

Pergamenové podlepsy

- pergamenové podlepsy opatrně sejmuty, očištěny a zachovány
- pokud bylo následně možné, byly vlepeny zpět na stejné místo
- podle konzultace s kolegy z Teologické fakulty UPOL se jedná pravděpodobně o středověkou liturgickou knihu
- podlepsy, které byly poškozeny a nebylo je možné zachovat byly nahrazeny novým pergamenem.

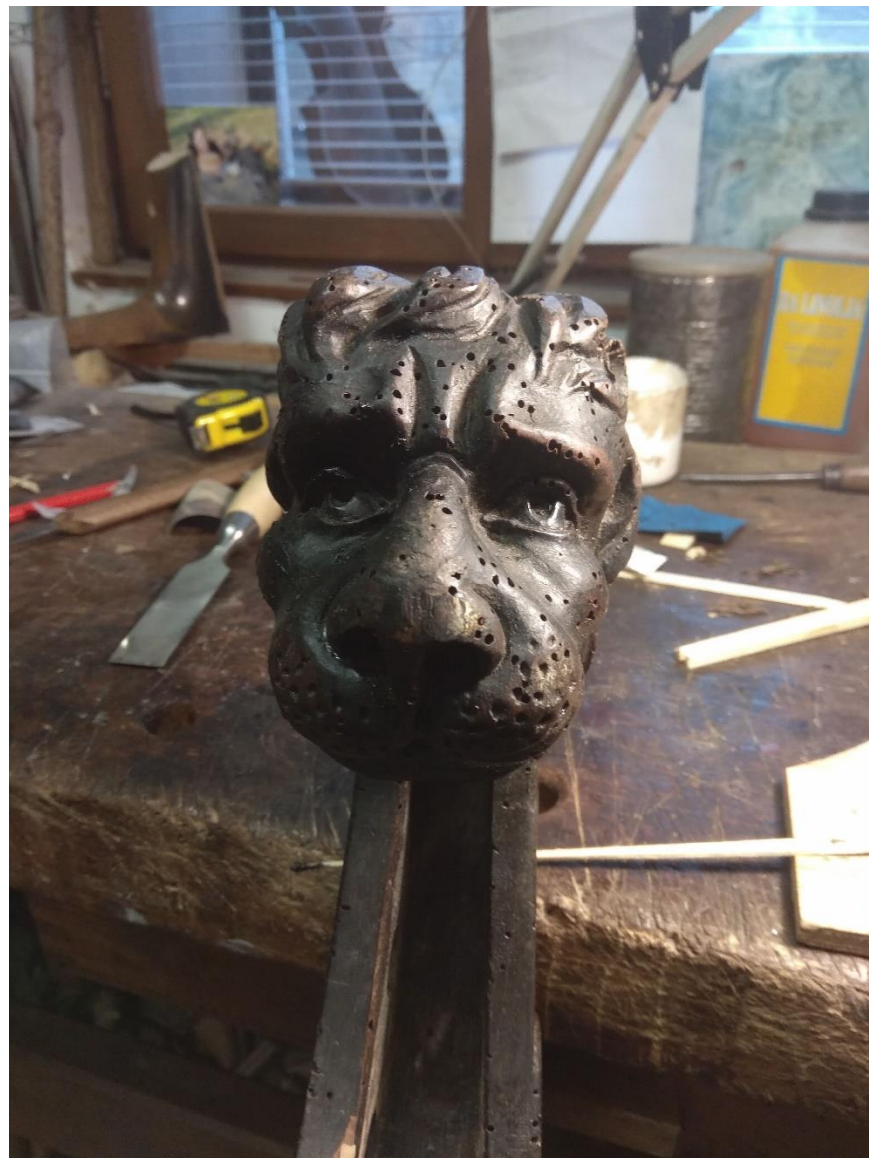

8. si aut
et d' mozi
de
Abfolue ab
p. Juno. d' p.
t. mce d' ple
c. d' quad. p.
f. ad l. c. u.
roy defendo. f.
defendi d' ab
offendit n' a
m' si q's rot
fice fimo d' m'
ad
uramto
p' n' p' l' a n' t' a
f' u' r' a' t' f' u' a' t' e
l' i' a' u' t' e' a' t' e' p' r' o' q'
e' a' u' d' i' t' s' o' m' e' s'
t' e' l' l' i' c' e' o' b' i' u' g' a' t'
u' r' a' t' e' . z' e' l' i' u' e' n'
f' i' n' a' t' a' . z' n' o'
m' o' b' l' i' g' a' t' e' a' t'
t' a' t' i' c' e' u' o' o' b' i' u'
e' p' m' i' t' a' t' . h' i' n' o'
ictis f' p' m' i' o'
h' q' u' r' a' n' t' i' d'
e' u' i' d' a' t' i' b' u' s'
d' p' e' d' u' c' d' u' r' a'
l' i' e' p' q' u' e' d' .
p' p' f' a' u' g' s' i' m' e'
e' . h' a' n' c' d' t' e' p' e'

Adradm
ad pugnandu
enius f. m
oy. tal. n. no
aut p alios
it. 2a. l' n' ac
no mlti talu
fau. ibi sit op
enue' ex fac
m' no. z' f' e'
ta. f' e' . a' u' i'
n' u' a' n' t' m' a' g'
f' . o' y' a' t' . s' i' n'
p' u' i' t' a' e' u' n' d' p'
f' e' u' o' n' i' n' f' i' g' n'
d' i' p' l' e' . f' . e' . n'
m' u' . m' e' d' f' r' a' c'
t' a' l' i' u' p' e' g' n' i' d' o'
o' s' t' i' n' t' i' o' t' a' u' t' e'
u' p' a' i' n' g' e' e' d' i' s' t' a'
m' a' p' a' d' m' a' g'
m' i' s' q' u' i' s' t' i' n' i'
o' n' n' a' p' u' o' z' u' n' u'
l' i' a' d' a' l' i' e' n' o' h' u' c'
m' u' z' a' u' r' e' s' p' a' c' i'
e' t' i' n' u' e' n' t' i' t' r' o'
u' i' r' e' l' i' g' i' o' i' s' . o'
p' a' p' e' i' a' l' i' o' s' u'
i' p' o' u' r' e' a' b' s' o' l'
u' o' u' i' u' t' d' e' t' e'
d' i' s' p' o' n' e' z' i' a' l' i' o'
l' u' r' r' e' t' e' n' t' i' o' n' i'

Oprava hlavice

- po konzultaci s akademickým sochařem Petrem Káňou byla na ošetření hlavice použita akrylátová pryskyřice Paraloid B 72, která zaplnila a zpevnila otvory po červotoči

Hlavice krku po zásahu

- všechny otvory po červotoči byly po aplikaci Paraloidu zaslepeny voskem a směsí šelaku se sandarakem
- původní jazyk lva se nedochoval, vyroben byl nový z hovězí kosti

Šift krku

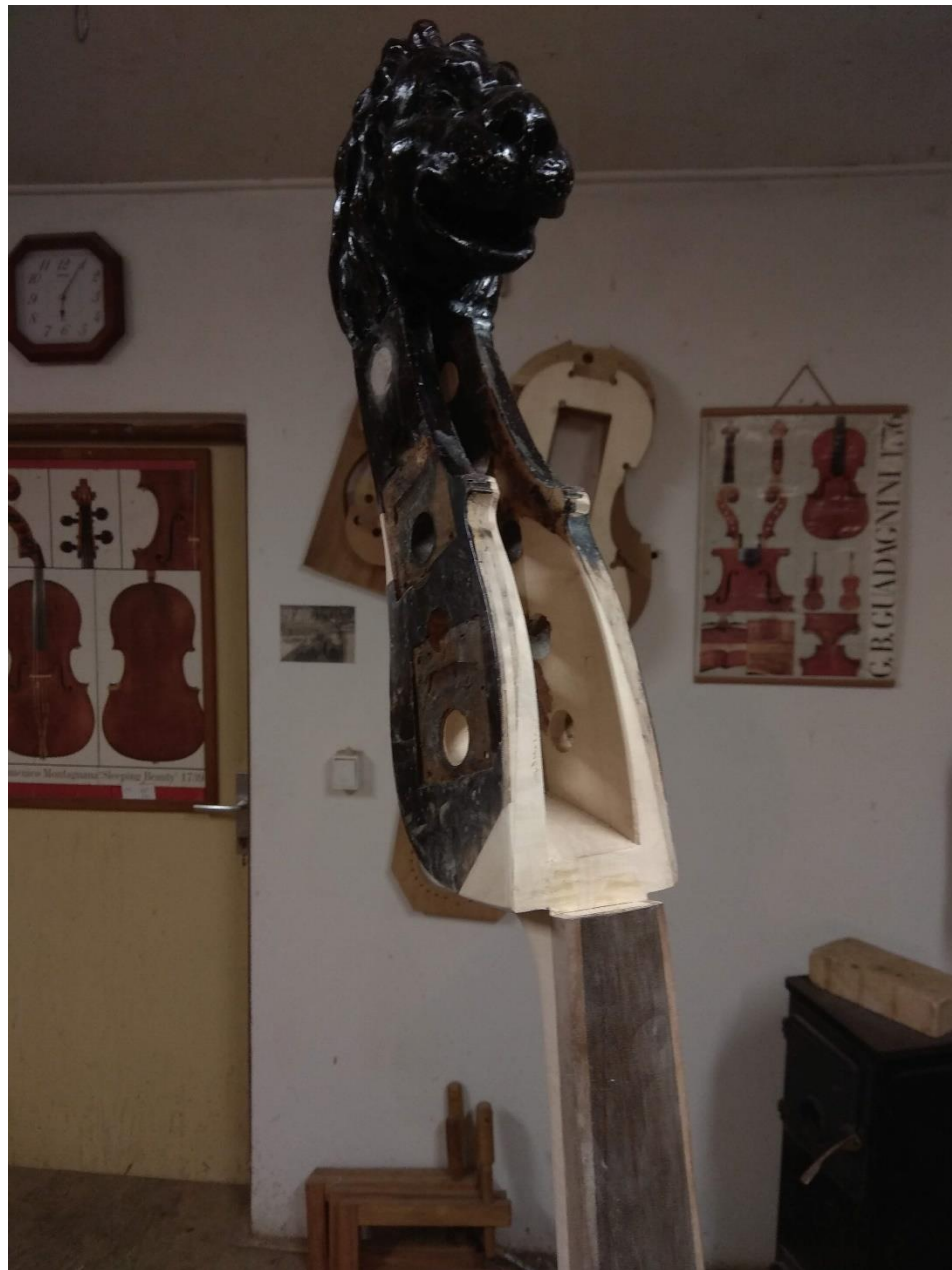
Šift krku

- rozměry krku a patky byly zachovány

Šift krku

- v rohu levé stěny kolíčníku bylo nutné doplnit materiál napadený červotočem

Šift krku

- dokončení hmatu a patky krku podle původního
- přiklížení původního renovovaného hmatníku
- zalícování krku do korpusu nástroje při zachování úhlu záklonu krku a menzury

Oprava původního hmatníku

- plánovaná výměna starého hmatníku (degradace červotočem) za nový ebenový hmatník byla změněna na opravu původního
- červotočem poškozené smrkové jádro hmatníku zbroušeno a doplněno novým materiálem shodným s původním, boční hrany nahrazeny ořechovým dřevem, škrabkou srovnána prohmataná místa

Šift krku po dokončení

- mechaniky zachovány původní, včetně dřevěných prvků (jsou pravděpodobně novější než nástroj)

Oprava spodní desky

- oprava rozeschlé praskliny zadní desky pomocí špánku, který byl vlícován do praskliny
- tvar a průběh praskliny byl nejdříve přenesen na papír a následně dřevo a dolícován
- poté byla provedena retuš vloženého materiálu

Oprava horní desky

- klížení prasklin horní desky, následné podlepení dřevěnými a pergamenovými podlepkami, vše s použitím kvalitního zaječícího kožního klišu.
- původní vyztužení spodní klenby desky bylo vzhledem k dobrému stavu a funkčnosti zachováno

Oprava korpusu

- sejmutí žebér, jejich čištění a opětovné zaklížení
- doplnění a zpevnění zadní desky v místě horního špalíku

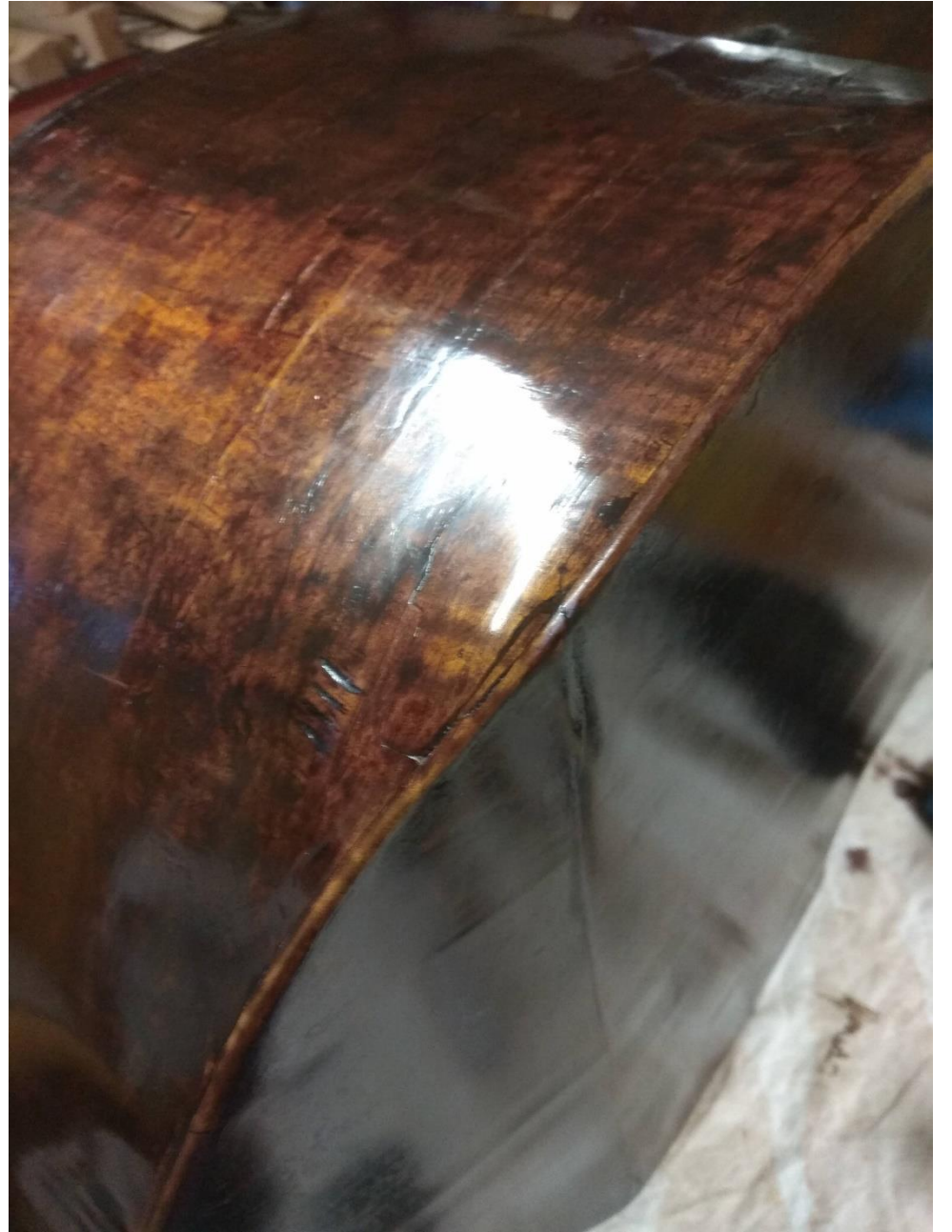
Oprava lubů

Oprava lubů

- doplnění chybějící části horního lubu

Kobylka

- ručně zhotovená podle modelu Teller v barokním stylu
- kobylka dodaná s nástrojem nebyla pravděpodobně původní a modelově byla nevyhovující, byla vzata z jiného nástroje (struny ležely na hmatníku, nožky nebyly nalícovány na klenbu)

kobylka Teller No. 24 Barock

Ostrunění

- použity struny Pirastro Chorda pro autentickou interpretaci staré hudby
- struny G a D střevo, A a E střevové ovinuté měděným drátem

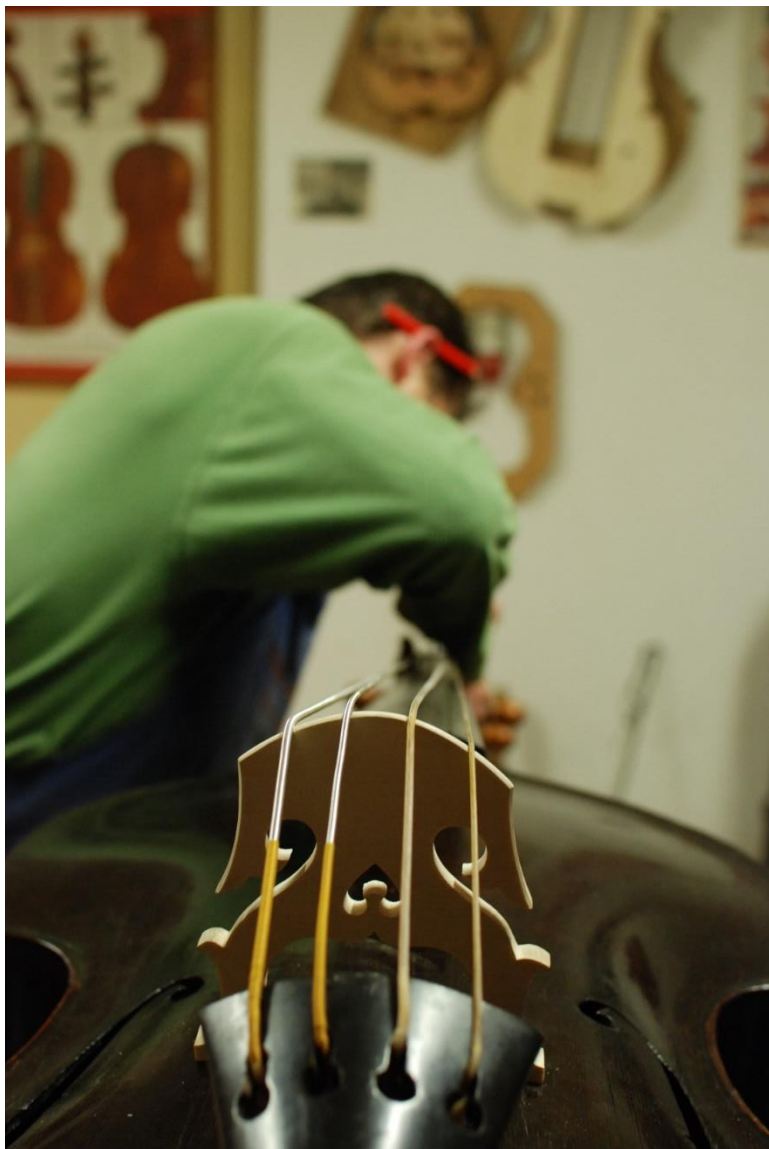

Zhotovení bodce

- původní bodec byl zcela znehodnocen červotočem
- vysoustružen nový bodec z habrového dřeva

Závěrečná montáž a seřízení

Nástroj po restaurování

